

FORÆLDREGUIDE MOBILTELEFON TIL 9-12 ÅRIGE

**MEDIERÅDET
FOR BØRN & UNGE**

**MEDIERÅDET
FOR BØRN & UNGE**

Kære forældre

Det er imponerende, hvordan børn med største naturlighed betjener en mobiltelefon eller klikker sig rundt på internettet. Mange voksne føler sig overhalet af børnenes digitale færdigheder, og det kan derfor være svært som forælder at skulle vejlede sit barn i aktiviteterne på mobiltelefon og i det digitale univers.

Hvilken type mobiltelefon ønsker mit barn, og hvilken type ønsker jeg som forælder, at mit barn skal slippes løs med? Hvordan undgås chokerende telefonregninger? Hvordan kan jeg hjælpe mit barn med at være en god onlineven?

Med denne guide ønsker vi at give jer forældre et solidt grundlag til at træffe jeres valg i forhold til køb af mobiltelefon og abonnement til jeres børn.

Samtidig vil vi gerne medvirke til at skabe tryghed for jer og jeres børn i forhold til brugen af mobiltelefonens mange muligheder og ikke mindst i forhold til adfærd på online medier.

Guiden informerer generelt om børns brug og forbrug af mobiltelefon og smartphone og om børns aktiviteter på online medier. Den vejleder desuden i, hvad man som forælder skal overveje i forhold til bl.a. dataforbrug, sikkerhed og når mobiltelefonen medbringes på ferie i udlandet og giver gode råd til, hvad man som forælder kan gøre for at bidrage til, at ens barns sociale liv online kommer godt fra start.

Med guiden ved hånden kan du og dit barn i dialog og ved fælles hjælp trygt begive jer ud i den mobile og digitale verden.

1	MIT BARN'S FØRSTE MOBILTELEFON	5
	Indledende overvejelser	5
	Hvilken type mobiltelefon skal det være?	7
2	SÅDAN FINDER DU DET RETTE ABONNEMENT	8
	Hvad har dit barn brug for?	8
	Pakke eller taletidskort?	9
	Surf og data	10
	Tale, sms og mms	11
3	VELKOMMEN I DET MOBILE UNIVERS	13
	God kultur i det mobile univers	14
	Tag billeder, send billeder	16
	Digital mobning	17
	Guide til sociale medier	18
	Grooming	19
	Musik og film	19
	Onlinespil	20
	Sider med indhold for voksne	21
	Forbrug og omkostninger	22
	Køb af apps	23
	Køb af tjenester og varer	24
	Brug af mobiltelefon til og i udlandet	25
	Opkald til 90-numre	26
	Sikkerhed (virus m.m.)	26
	Hvis mobiltelefonen bliver væk eller stjålet	28
	Lokaliseringstjenester	29
	Hvor kan du klage?	29
	Gode links til mere information	30

**MEDIERÅDET
FOR BØRN & UNGE**

1 MIT BARN'S FØRSTE MOBILTELEFON

INDLEDENDE OVERVEJELSER

Det vil altid være en personlig beslutning i den enkelte familie, hvorvidt og hvornår børnene skal have mobiltelefon. Mobiltelefon og internet spiller en stor rolle i børns sociale liv og danner rammer om spil og fællesskaber. Derfor er det vigtigt, at man gør sig overvejelser og lytter til børnenes ønsker og argumenter.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Hvordan bruges mobiltelefonen i lige præcis **dit barns hverdag og netværk**?
- Hvilke **konsekvenser** vil det få, hvis dit barn har/ikke har en mobiltelefon til rådighed?
- Hvilke **forventninger** har dit barn selv?
- Har dit barns **jævnaldrende** mobiltelefoner, og hvilke **regler** har man sat i deres familier?
- Hvad kan du gøre for at **følge med i**, hvordan og til hvad dit barn bruger mobiltelefonen?
- Hvordan kan du hjælpe med at sikre, at dit barn bruger mobiltelefonen rigtigt og **ikke til mobning** og andre kedelige ting?

HVILKEN TYPE MOBILTELEFON?

Inden du køber en ny mobiltelefon til dit barn, er det værd at overveje, hvad mobiltelefonen skal bruges til. Det har nemlig stor betydning for valg af både telefontype og abonnement. Det er værd at overveje om mobiltelefonen for eksempel skal bruges til en eller flere af følgende ting:

	Alm. mobiltelefon	Smartphone
Tale, sende sms og mms	☐	☐
Tage billeder	☐	☐
Stream musik og film	☐	☐
Spille spil	☐	☐
Tjekke mail	☐	☐
Tweete, tagge, poste og chatte på sociale medier	☐	☐
Bruge apps og surfe hjemmesider på internettet i almindelighed	☐	☐

Hvis du kun ønsker, at dit barn skal kunne tale og sende sms og mms, findes der helt enkle mobiltelefoner på markedet, der fuldt ud kan dække behovet.

Mange af de helt enkle mobiltelefoner på markedet kan i øvrigt også bruges til flere af de andre funktioner, der er nævnt på checklisten. Forhør dig om, hvad en mobiltelefon kan i forhold til dine konkrete ønsker, inden du køber den.

Med en smartphone er mulighederne mange! Dit barn får både en mobiltelefon og minicomputer i hånden. Smartphones er nemlig – i tillæg til tale, sms og mms – skabt til at give adgang til hele internettets vide verden af muligheder.

2 SÅDAN FINDER DU DET RETTE ABONNEMENT

HVAD HAR DIT BARN BRUG FOR?

Når det er tid til at finde abonnementet til dit barns mobiltelefon, skal du træffe en række valg om, hvad abonnementet skal indeholde. Det er selvfølgelig svært at tage stilling til, hvor stort behovet er for data, taletid, sms og mms, men find sammen med dit barn ud af, hvad der er allervigtigst at kunne bruge mobiltelefonen til. Når I har fundet ud af, hvad I ønsker i et abonnement, er det lettere at finde eller sammensætte det abonnement, der matcher jeres forventninger.

Som regel er det en god idé at starte ud i det små i stedet for at købe et kæmpestort abonnement. Alle teleselskaber har abonnementer i forskellige størrelser, og der findes også en del abonnementer egnet til de yngste mobilbrugere.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Hvor meget skal dit barn kunne **tale, sende sms og mms**?
- Hvor stort er behovet for **data**?

PAKKE ELLER TALETIDSKORT?

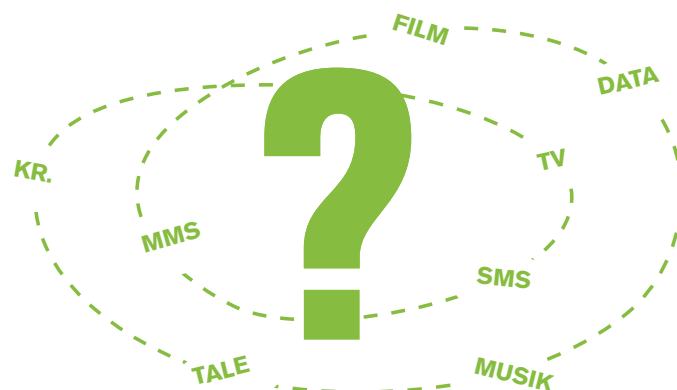
Helt overordnet findes der to typer abonnementer:

Pakkeabonnementet består som regel af en mængde tale, sms, mms, data og evt. andre tjenester (for eksempel adgang til 4G eller til tv og musik på mobiltelefonen). Med pakkeabonnementet betaler man månedligt for en vis mængde indhold, og så kan man bruge mobiltelefonen til det hele. Det er dog værd at undersøge, hvad der sker med prisen, hvis man for eksempel taler eller bruger mere data, end der er inkluderet i abonnementet.

Taletidskortet er en forbrugsafregnet løsning, hvor du løbende indbetaler penge til mobiltelefonen. Når dit barn ringer, sender beskeder eller bruger data, bliver det afregnet fra det beløb, du har indbetalt. Fordelen er, at tale-tidskortet giver dig overblik over, hvor meget du bruger på mobiltelefonen, da der bliver spærret for kald og sms'er, når kontoen er tom.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- **Hvor meget** skal dit barn bruge sin mobiltelefon?
- Hvor stort behov har dit barn for **data**?
- Hvilke **ekstra tjenester** vil dit barn gerne bruge?

SURF OG DATA

En mobiltelefon – og særligt en smartphone – bruger data til at komme på nettet, hente apps, spille spil, chatte og være på de sociale medier, streame musik og video – og meget andet.

Hvis du har valgt et abonnement med data, skal du som forælder være opmærksom på, hvad der sker, hvis man bruger mere data, end der er inkluderet i abonnementet.

1. Med nogle abonnemeter bliver der lukket helt ned for dataforbindelsen, når man har brugt de data, som er inkluderet i abonnementet. Så kan man vælge at købe en tillægspakke med ekstra data for at komme online igen. Det vil sige, at du som forælder løbende kan beslutte, om der skal bruges flere penge på data.

2. Med andre abonnemeter bliver dataforbindelsen ikke afbrudt, når man har opbrugt de inkluderede data. Enten bliver hastigheden på data sat ned, eller også bliver man opkrævet ekstra for de data, man har brugt ud over den inkluderede mængde data. Fordelen ved denne type abonnement er, at man beholder dataforbindelsen – men det kan give udslag på regningen.

Hvis dit barn logger på et trådløst internet (Wi-Fi) derhjemme eller i skolen vil det ikke tælle med i dataforbruget på abonnementet. Det skyldes, at data går via det trådløse internet og altså den internetadgang, som findes i forvejen. Adgang til et trådløst internet kræver som regel adgangskode.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Skal der være **loft** på dit barns dataforbrug?
- Hvordan sikrer du, at dit barn ikke bruger **mere data** end abonnementet indeholder?
- Kan dit barn **logge på et trådløst internet** hjemme, i skolen eller andre steder?

TALE, SMS OG MMS

Det er en god idé sammen med dit barn at tage stilling til, hvad mobiltelefonen primært skal bruges til. Vil dit barn gerne kunne ringe meget til jeres mobiltelefoner, til bedsteforældre og venner – eller er det vigtigere at kunne sende mange beskeder og billeder fra mobiltelefonen? Tag sammen stilling til, hvad abonnementet skal bruges til – og husk at undersøge, hvad der sker, hvis dit barn taler, sms'er eller mms'er mere, end der er inkluderet i abonnementet.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- **Hvor meget** ønsker dit barn at tale og sende sms'er?
- Kan du og dit barn ringe og skrive sammen **uden beregning**, hvis I samler jeres abonnemeter ét sted?

VORES ANBEFALING

Vores anbefaling er, at dit barn starter med et lille abonnement, og at du løbende vurderer, hvor stort behov dit barn har for tale, sms, mms og data. Du bør vælge at sætte loft på forbruget, så du ikke får store overraskelser på regningen – og så kan du altid kontakte teleselskabet og opgradere abonnementet, hvis du finder ud af, at dit barn har behov for mere taletid, sms, mms eller mere data.

3

VELKOMMEN I DET MOBILE UNIVERS

Abonnementet er på plads og skaber dermed en ramme for dit barns forbrug, men det er vigtigt at forberede dit barn og dig selv på, hvilket digitalt univers, der åbner sig med særligt en smartphone i hånden.

Vi har samlet en lille guide om, hvad du som forælder skal være opmærksom på i forhold til dit barns adfærd og forbrug med den mobile telefon.

Du kan også hente viden om børns liv online på mobiletelefon og internet på www.medieraadet.dk. Klik på "Internet og mobil".

GOD KULTUR I DET MOBILE UNIVERS

God mobilkultur handler om at være god til at kommunikere med andre via mobiltelefonen. Vær mod andre, som du ønsker, andre skal være mod dig. En tommelfingerregel er, at man skal kunne se sine beskeder i øjnene og behandle andre med respekt.

TAL MED DIT BARN OM:

- Hvad skal man være opmærksom på, når man sms'er eller chatter med andre eller skriver opdateringer på **sociale netværk**?
- Er det ok at bruge **ironi**, når man taler sammen via sms, chat eller skriver opdateringer på sociale netværk?
- Hvordan kan man undgå at sende beskeder, som man senere **fortryder**?
- Er det i orden at dele løs af **billeder** af andre end en selv på nettet?

Det mobile univers

Med mobiltelefonen er der altid mulighed for at komme i kontakt med nogen i form af opkald, sms og mms, og på smartphonen kan man også chatte med andre. En mobiltelefon kan medbringes alle steder, og det betyder, at vi skal være opmærksomme på, hvor, hvornår og hvordan vi bruger mobiltelefonen – af hensyn til andre og til os selv. Det gælder også dit barn, og derfor er det en god idé, at du taler med dit barn om:

TAL MED DIT BARN OM:

- **Hvor og hvornår** er det ok at bruge mobiltelefonen?
- I hvilke **situationer** er det godt at kunne ringe op fra sin mobiltelefon?
- Hvilke **aftaler** er der i skolen, SFO'en og fritidsklubben for brug af mobiltelefonen? Hjemme? Og i trafikken?

Time out fra det mobile univers

Det er sjovt at spille på mobiltelefonen, smartphonen eller tablet'en, og det er hyggeligt at sende og modtage sms'er eller chatte med vennerne, men indimellem er det godt at tage en pause fra skærmen og lave noget helt andet – for eksempel lege i haven, spille et brætspil med familien eller gå en tur med hunden.

TAL MED DIT BARN OM:

- Det er godt at holde **pauser** fra skærmen – gå selv foran som det gode eksempel.
- Det er helt ok **ikke at svare** på beskeder fra vennerne lige med det samme.

Find mere vejledning om god online stil på www.medieraadet.dk. Klik på "Internet og mobil".

OBS! Er du bekymret for sundhedsrisikoen ved, at dit barn taler i mobiltelefon, anbefaler Sundhedsstyrelsen, at dit barn bruger høretelefoner.

TAG BILLEDER, SEND BILLEDER

Med en mobiltelefon i hånden er det nemt og hurtigt at filme eller tage et billede af en sjov situation derhjemme, i skolen og på gaden. Film og billeder er med til at fortælle historier om os selv og de mennesker, vi møder. Det er vigtigt at være opmærksom på, hvilke historier man vil fortælle om sig selv og om andre.

Elever i en 4.klasse på Maglegårdsskolen har samlet nogle gode råd, du kan tale med dit barn om:

- Tænk på, hvordan andre vil **opfatte dig**, inden du lægger et billede af dig selv på nettet.
- Spørg altid om lov på den 'gode måde', før du lægger **billeder af andre** på nettet – hvis du får et NEJ! – så slet billedet.
- Tænk dig om en ekstra gang, før du **offentliggør** billeder på nettet.
- Husk, der er **copyright** © på de fleste billeder, der er tilgængelige på nettet.
- Når du ser billeder på nettet – undersøg, hvem **afsenderen** er, før du bruger det.
- Husk – brug aldrig dit **navn, adresse eller telefonnummer** sammen med billeder på nettet.
- Læg ikke billeder, der kan **fornærme eller såre** andre, ud på nettet.
- Læg ikke **manipulerede billeder** på nettet – uden en særlig oplysende tekst.
- Hvis du ikke er sikker på reglerne, så hold dig fra tasterne.

DIGITAL MOBNING

Mobning har altid eksisteret. Nu sker den ikke kun i skolegården, men har også fået spillerum på de digitale medier. Det kan være svært at udrede konflikten på de digitale medier, da mobningen her er mere kompleks og rammer hårdt.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Hvorfor rammer **digital mobning** så hårdt?

Man har aldrig "helle". Mobningen er **ikke begrænset** til skolegården eller fritidshjemmet.

Man kan ikke altid se, hvem **afsenderen** er.

Det er svært at vide, om det afsenderen skriver, **"bare er for sjov"**.

Sproget kan være hårdere, end når man står ansigt til ansigt. Det er "nemmere" at mobbe, når man ikke kan se mobbeofferets reaktion.

I løbet af et splitsekund kan **mobning spredes** via sms, der deles af flere personer og via sociale medier.

- Hvordan kan du som forælder medvirke til at **foregribe og håndtere** digital mobning?

Find vejledning om, hvad du kan gøre, hvis dit barn oplever digital mobning på www.medieraadet.dk. Klik på "Internet og mobil".

GUIDE TIL SOCIALE MEDIER

Mange danske børn vil gerne have en profil på de sociale medier som for eksempel Facebook. Som forælder skal du tage stilling til, om dit barn er parat til at have en profil på et givent socialt medie. Måske har du ikke selv en profil på de sociale medier, men kender til dem af omtale. En god idé er at teste de sociale medier ved selv at oprette profil. Der findes sociale medier, der er særligt udviklet til de 9-12-årige, og hvor du som forælder kan få vejledning i børns brug af dem.

OVERVEJ DERFOR:

- Hvad det vil sige at have en **profil** på et socialt medie?
- Hvordan kan du hjælpe dit barn med **oprettelsen**?
- Hvordan kan du være med på **sidelinjen**?

Du kan finde vejledning og inspiration til dit barns debut på sociale medier på www.medieraadet.dk. Klik på "Internet og mobil".

GROOMING

Når børn er online via mobiltelefon og internet, møder de mange mennesker. De fleste kender de i forvejen og møder i den fysiske virkelighed: klassekammerater, venner fra fritiden og familiemedlemmer. Sociale medier og onlinespil giver også mulighed for at stifte nye venskaber og udvide sit netværk. Det er en positiv mulighed, og nye venskaber er en vigtig side af at være barn og ung. Desværre er der voksne, der udnytter de digitale muligheder for at komme i kontakt med børn og unge og har ulovlige og skadelige hensigter med kontakten. Det kaldes grooming.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Hvilke **oplysninger** må dit barn give om sig selv på nettet?
- Hvordan stiller du dig overfor, at dit barn gerne vil **mødes** med en ven, som hun/han har mødt på nettet?

Du kan finde information om online grooming på www.medieraadet.dk. Klik på "Internet og mobil".

MUSIK OG FILM

Vi er mange der elsker musik og film. Med adgangen til internettet på mobiltelefonen er der adgang til en verden af musik, film og videoer på forskellige tjenester, hvor der er rig mulighed for at dele oplevelserne med vennerne.

TAL MED DIT BARN OM:

- Vær opmærksom på at bruge **lovlige tjenester**.
- Overvej hvilke **links**, man deler via de sociale medier.
- Læs mere om **lovligt indhold** på nettet her: www.sharewithcare.dk

ONLINESPIL

Onlinespil er mere og mere udbredt, og man kan spille mod andre, der befinder sig et helt andet sted i verden. Mange onlinespil er skabt til voksne, og derfor er det vigtigt, at man som forælder er ekstra opmærksom på, hvilke spil ens barn interesserer sig for.

TÆNK FOR EKSEMPEL PÅ:

- Hvilket **aldersmærke** er der angivet? Test selv spillet, hvis der ikke er angivet aldersmærke.
- Hvordan kan du som forælder være med på **sidelinjen**, når dit barn spiller?
- Hvad oplever dit barn gennem **spiluniverset**?
- Hvad er gode **spilvaner**?

Se mere om onlinespil og gode spilvaner på www.medieraadet.dk.
Klik på "Computerspil".

SIDER MED INDHOLD FOR VOKSNE

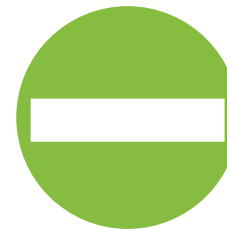
Mobiltelefoni og internet er smeltet sammen. Med smartphones er der adgang til hele internettet – og dermed også til typer af indhold, som børn ikke bør komme i kontakt med.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Hvordan sikrer du en **god dialog** med dit barn om en fornuftig og tryk adfærd på nettet? Internettet findes og vil under alle omstændigheder blive en væsentlig del af dit barns liv.
- Hvilke muligheder findes der for **filtre**?

OBS! Brug tekniske hjælpemidler som for eksempel softwarefiltre med omtanke. Filtre, der sorterer i de sider, dit barn kan besøge, kan være en meget unuanceret måde at sætte grænser på, hvis filtrene ikke sættes rigtigt op og målrettes den rigtige aldersgruppe. Du og dit barn kan sammen bestemme, hvilken type sider, der ikke skal være adgang til.

Find vejledning til dit barns tryghed på nettet på www.medieraadet.dk.
Klik på "Internet og mobil".

FORBRUG OG OMKOSTNINGER

Grundlæggende er det vigtigt, at du sætter dig ind i dit barns forbrug samtidig med, at du er opmærksom på dit barns ret til privatliv og medbestemmelse. Dialog og klare aftaler er nogle af nøgleordene.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Hvordan sikrer du, at dit barns **telefonregning** ikke løber løbsk? Det, som typisk koster penge, er samtale, sms og mms, datatrafik (mobilt internet) og roaming (brug i udlandet).
- Hvilke muligheder tilbyder dit teleselskab for at kunne **styre forbruget** ved hjælp af forbrugskontrol, spærring af indholdstakserede tjenester samt spærring af trafik til og fra udlandet?
- Har dit teleselskab et abonnement, der er egnet til de **yngste mobilbrugere**?
- Hvad kan du gøre for at **følge med** i, hvordan dit barns forbrug på mobiltelefonen er?

10000KR.
1000KR.
100KR.
10KR.
1KR.

KØB AF APPS

Med en smartphone er det muligt at downloade apps, der kan indeholde spil, nyhedstjenester mv. Nogle apps er gratis, mens andre koster penge. Nogle af de gratis apps indeholder dog mulighed for at købe tillægsydelse, når app'en bliver åbnet. Der er derfor ting, du skal overveje, hvis dit barn får lov til at downloade apps:

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Hvordan kan du beskytte dit barn mod utilsigtede køb i apps? Er der tale om **rigtige penge**, der trækkes på dit kreditkort, eller er det **lege-penge**?
- Hvad **koster** de enkelte produkter i app'en?
- Hvilke **forventninger** har dit barn selv til brugen af apps?
- Har dit barns jævnaldrende mobiltelefoner, og hvilke **regler** om apps har man sat i deres familier?
- Hvad kan du gøre for at **følge med** i, hvor meget dit barn bruger på køb af spil mv.?

KØB AF TJENESTER OG VARER

Uanset hvilken mobiltelefon dit barn anvender, vil der være adgang til at sende sms'er. Udover at kommunikere med venner og familien kan sms bruges til køb af indholdstakserede tjenester som for eksempel at deltage i en tv-afstemning og købe en busbillet. Hvis dit barn har en smartphone, kan der være direkte adgang til også at købe tjenester og varer på nettet, hvor man typisk betaler via en bankkonto. Hertil vil der være knyttet en adgangskode, som er givet til en myndig person som for eksempel dig som forælder.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Vil du overveje, hvad dit barn må **købe via sin mobiltelefon**?
- Vil du aftale **beløbsgrænser** for køb via dit barns mobiltelefon?
- Har du tænkt over, at du som udgangspunkt **hæfter** for de køb, som dit barn foretager over mobiltelefonen?
- Teleselskaberne har indført **beløbsgrænser** for såvel det samlede daglige, ugentlige og månedlige forbrug, der bliver trukket over mobilregningen. Desuden har teleselskaberne begrænset det månedlige beløb pr. tjeneste, der må tages for tjenester, der særligt retter sig mod børn og unge.
- Har dit barn brug for et **moblabonnement**, der er begrænset for eksempel i forhold til adgang til tjenester og risiko for store regninger?
- Har du behov for at etablere **gratis saldokontrol** eller spærring af indholdstakserede tjenester i en periode?

OBS! Hvis betaling for køb trækkes via mobilregningen gælder "Rammeaftale for mobile indholds- og betalingstjenester" (se www.rammeaftalen.dk).

BRUG AF MOBILTELEFON TIL OG I UDLANDET

Opkald til et dansk telefonnummer koster det samme om mobiltelefonen, man ringer til, er i Danmark eller i udlandet. Opkald til et udenlandsk nummer koster ekstra. Det koster også ekstra at modtage opkald eller aflytte sin telefonsvarer i udlandet. Dit mobilselskab kan oplyse dig om de konkrete priser for opkald til lande i og uden for EU, og i mange tilfælde kan du finde priserne på selskabets hjemmeside.

Når dit barn på ture i udlandet får brug for at ringe til en telefon i Danmark eller til et dansk nummer i samme land, som han/hun selv befinder sig i, skal der betales en merpris. Det gælder også for datatrafik til og fra en smartphone. Overvej at slukke for sådanne programmer i udlandet.

Ved indrejse i et EU-land modtager I en sms med information om de aktuelle priser på tale, sms og data. Rejser I imidlertid udenfor EU, vil I ikke nødvendigvis modtage tilsvarende prisinformation. Her er det en god idé at undersøge de aktuelle priser gennem jeres eget teleselskab inden udrejsen.

Hvis dit barns mobiltelefon har en abonnementspakke til en fast pris og med en vis tale- og datamængde inkluderet, skal du være opmærksom på, at al trafik i og til udlandet normalt skal betales ud over den faste pris.

OBS! Tal med dit barn om at passe på med at ringe tilbage til udenlandske numre, som han/hun ikke kender, da der kan være tale om svindel, og det kan koste dyrt.

Find vejledning i brug af mobiltelefon i udlandet på www.teleindu.dk.

OPKALD TIL 90-NUMRE

Som udgangspunkt er det muligt at ringe til danske 90-nummer tjenester/opkaldstjenester, hvor man betaler et tillæg pr. minut eller for selve opkaldet, for eksempel i forbindelse med indsamlinger, afstemninger og gættekonkurrencer. Hvis du ikke ønsker, at dit barn skal have adgang til 90-nummertjenester, kan du bede dit teleselskab om at spærre for denne mulighed.

- Informer dit barn om forskellen på almindelige telefonnumre og **90-numre**.
- Aftal med dit barn hvilke **typer af 90-nummer tjenester**, det er ok at ringe til.

SIKKERHED (VIRUS M.M.)

Antallet af apps til smartphones er stadig stigende. Apps med for eksempel spil, nyheder og hurtig adgang til sociale medier m.m. leveres over nettet via forskellige leverandører, portaler og styresystemer, og der er risiko for, at virus kan sprede sig. På nettet kan man finde – også gratis – programmer, der beskytter mod virus.

- Overvej at installere et **antivirus** program på dit barns smartphone. Tænk på, at for hver ekstra app, dit barn downloader til sin smartphone, løbes en lille ekstra risiko for virus.

Man kan også downloade programmer som firewall og antispyware, som beskytter mod ondartede programmer.

Henvendelser for eksempel via sms eller mail, som man ikke selv har bedt om, og som kommer fra virksomheder eller personer man ikke kender (spam), skal man slette uden at åbne. Hvis man åbner dem, er resultatet ofte, at man får tilsendt yderligere spam.

Alle systemer med adgang til internettet, herunder smartphones, udsættes i stigende grad for forsøg på at lokke private data fra brugerne (phishing) med henblik på at anvende dem til ulovlige formål.

TÆNK FOR EKSEMPEL OVER:

- Hvilke **data** kan det være **relevant** for dit barn at videregive?
- Hvilke data skal dit barn **under ingen omstændigheder** give videre?
- Hvem må dit barn dele sine oplysninger med på for eksempel sociale medier? Det er helt ok at være **anonym** i mange sammenhænge.

OBS! Anvend forskellige adgangskoder, hvor dette er muligt. Enhver adgangskode skal behandles som en personlig kode, der ikke må videregives – og slet ikke via en smartphone.

Find også gode råd om sikkerhed på www.teleindu.dk.

OBS! En tommelfingerregel er aldrig at oplyse sit cpr-nummer eller sine bankoplysninger på nettet og lade være med at give personlige oplysninger til fremmede. Der er en risiko for, at personlige oplysninger misbruges, så hjælp dit barn med at tænke sig om og bruge sin sunde fornuft på nettet.

Find også vejledning til dit barns sikkerhed på nettet på www.forbrug.dk. Søg på "Sikkerhed på nettet".

HVIS MOBILTELEFONEN BLIVER VÆK ELLER STJÅLET

Det sker desværre ikke sjældent, at en mobiltelefon bliver væk eller stjålet. Og andres uberettigede brug af dit barns mobiltelefon kan medføre endda meget ubehagelige overraskelser på mobilregningen på grund af dyre udlandsopkald, data osv.

OBS! Anmeld straks tyveri eller bortkomst af dit barns smartphone til dit teleselskab, og sørg for, at der straks lukkes for yderligere forbrug! Dette gælder uanset, hvornår på døgnet det sker, da mobilselskabet kan lukke for al mobilkommunikation døgnet rundt.

En smartphone kan beskyttes mod misbrug med en PIN-kode knyttet til SIM-kortet. Denne sikring kan være aktiveret, når du køber en ny mobiltelefon, eller den vil kunne etableres via dit mobilselskab. Denne PIN-kode sikrer kun mod misbrug, hvis telefonen er slukket, når den bliver væk eller stjålet.

En smartphone kan også beskyttes med en skærmmode, der automatisk låser mobiltelefonen, når den har været inaktiv i en kort periode. Herefter kræves der indtastning af den valgte skærmmode, før man igen kan bruge mobiltelefonen. Denne skærmmode sikrer kun mod brug af selve mobiltelefonen, men altså ikke SIM-kortet.

Der findes også apps, hvor du for eksempel selv kan lukke for eller spore den stjalne mobiltelefon fra nettet.

OBS! Anmeld også tyveri til politiet af hensyn til forsikringen, og da politiet via indmelding i et centralt EU-register kan sikre, at selve mobiltelefonen efterfølgende ikke kan bruges.

LOKALISERINGSTJENESTER

OBS! Vær opmærksom på, at der i mange smartphones og i forbindelse med mange applikationer og sociale tjenester er funktioner, der på et kort, med adresse eller på anden måde kan vise, hvor en smartphone aktuelt er. I praksis vil det også ofte være, hvor dit barn befinder sig. Du har mulighed for at slå disse lokaliseringstjenester til eller fra i mobiltelefonens indstillinger eller i applikationen.

— Aftal med dit barn, hvis du ønsker at bruge lokaliseringstjenester til at vide, hvor dit barn befinder sig.

HVOR KAN DU KLAGE?

Klager over abonnement og regninger

Klager over dit abonnement eller telefonregning skal i første omgang rettes til dit teleselskab. Det anbefales, at du henvender dig skriftligt for eksempel pr. e-mail, så du har dokumentation for din henvendelse. Du har herefter mulighed for at klage til Teleankenævnet. Kontaktinfo på www.teleanke.dk.

Klager over din mobiltelefon

Klager over fysiske fejl og mangler ved din mobiltelefon skal i første omgang rettes til sælgeren af mobiltelefonen. Du har herefter mulighed for at klage til Teleankenævnet. Kontaktinfo på www.teleanke.dk.

Klager over almindelige onlinekøb foretaget via mobiltelefonen

Klager over almindelige onlinekøb foretaget via din mobiltelefon skal i første omgang rettes til sælgeren af det produkt, du har købt. Her tænkes der på de situationer, hvor du får en faktura direkte fra sælgeren. Sådanne situationer har ikke noget med dit teleselskab at gøre. Du har herefter mulighed for at klage til Forbrugerklagenævnet. Information på www.forbrug.dk/dine-klagemuligheder.

GODE LINKS TIL MERE INFORMATION

Medierådet for Børn og Unge:

www.medieraadet.dk

Red Barnet:

www.redbarnet.dk og www.sikkerchat.dk

Center for Digital Pædagogik:

www.cfdp.dk

Børns Vilkår:

www.bornsvilkar.dk

Teleindustrien:

www.teleindu.dk

Teleankenævnet:

www.teleanke.dk

Den offentlige forbrugerportal:

www.forbrug.dk

Denne guide er udarbejdet af Medierådet for Børn og Unge i samarbejde med Teleindustrien og teleselskaberne 3, TDC, Telenor og Telia. Publiceringen er støttet af Trygfonden.

For yderligere information kontakt:
Projektleder Lisbeth Brunebjerg Holmegaard
Tlf. + 45 33 74 36 07
E-mail: lisbethh@dfi.dk

Oplag: 12.000
Grafisk design: mariahagerup.dk

Med støtte fra

TrygFonden